

АКТУАЛЬНІСТЬ ЛОГІСТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто актуальність логістики в діяльності підприємства. Виділено: особливі характерні риси транспортних послуг; чинники, що слід враховувати при виборі транспорту; складові транспортного обслуговування. Зазначено, що головною перевагою логістичного управління є підвищення рівня транспортного обслуговування, що досягається в результаті злагодженого виконання комплексу робіт, пов'язаних з постачанням, збутом і перевезенням продукції.

Ключові слова: логістика, транспорт, транспортування, логістичний ланцюг, виробництво.

Abstract

The article examines the relevance of logistics in the company's activities. Highlighted: special characteristics of transport services; factors that should be taken into account when choosing transport; components of transport service. It is noted that the main advantage of logistics management is an increase in the level of transport service, which is achieved as a result of the coordinated performance of a complex of works related to the supply, sale and transportation of products.

Keywords: logistics, transport, transportation, logistics chain, production.

Вступ

Необхідність використання маркетингових методів управління на підприємствах, які здійснюють перевезення, обумовлена тим, що транспорт є безпосереднім і важливим учасником товароруку. Від того, наскільки успішно функціонує транспорт у ланцюгу створення цінності, залежить ефективність роботи усіх інших його ланок. Загалом інструментом забезпечення ефективної роботи транспорту та ланцюжку створення споживчої цінності виступає маркетинг.

Результати дослідження

Маркетинг, як концепція системного управління підприємством, передбачає досягнення кінцевої мети організації шляхом максимального задоволення потреб споживачів, активного впливу на середовище функціонування організації та пристосування до неконтрольованих зовнішніх умов. Головним у маркетингу є двоєдиний та взаємодоповнюючий підхід. З одного боку – це всебічне вивчення ринку, попиту, вподобань і потреб; з іншого – це стратегія впливу на ринок та існуючий попит, на формування потреб та бажань покупців.

Вивченням даної проблематики займалися такі вчені, як: Азаренкова Г.М., Борисенко І.І., Дрьомін М.С., Крикавський С.В., Мішина С.В., Тридід О.М., Чернописька Н.В., Чухрай Н.І. та ін.

Виділення транспортування в окрему функціональну сферу логістики обумовлене такими факторами:

- великою часткою транспортних витрат у загальному складі логістичних витрат;
- неможливістю організації та існування матеріального потоку без транспортування.

Транспортування - це ключова комплексна активність, пов'язана з переміщенням матеріальних ресурсів, незавершеного виробництва або готової продукції певним транспортним засобом у логістичному ланцюзі, яка складається, у свою чергу, з комплексних та елементарних активностей, що охоплюють експедирування, вантажопереробку, упакування, передачу прав власності на вантаж, страхування і т. ін. Транспортну логістику слід розглядати як функціональну сферу логістики, що оптимізує логістичні операції на шляху матеріального потоку від постачальника до кінцевого споживача, що здійснюється з застосуванням транспортних засобів.

Транспорт у системі логістики відіграє подвійну роль:

- по-перше, він є складовою або компонентом основних функціональних галузей логістики (закупівельній, виробничій, розподільчій);
- по-друге, транспорт є однією із галузей економіки, у якій також розвивається підприємницька діяльність: транспорт пропонує на ринку товарів і послуг свою продукцію - транспортні послуги, за які отримує доходи і має прибуток.

Основними характеристиками послуги, що визначають характер маркетингової діяльності на транспортних підприємствах, є нематеріальність, мінливість якості, невіддільність виробництва і споживання, неможливість зберігання.

Встановлено, що транспортна послуга, окрім загальних характеристик послуги, має низку особливостей:

1. Транспорт не виробляє нових речовинних продуктів, а продовжує виробничий процес, що почався на виробничих підприємствах, кінцевий результат транспортної діяльності реалізується у споживача.

2. Транспортна послуга не є новою річчю, не може бути накопичена або перетворена у запас у вигляді конкретних речовинних продуктів чи товарів і споживається водночас з процесом транспортування.

3. Транспортна послуга не має нової речовинної форми, але містить у своїй вартості витрати сировини на надання послуг.

Кінцевий результат транспортного виробництва реалізується як виробничий процес. Тому об'єктивна необхідність підвищення якості й ефективності, повноти та своєчасності задоволення потреб споживачів у перевезеннях безпосередньо відноситься до транспортного процесу. У зв'язку з цим особливе значення мають безпека руху, прискорення обігу вагонів, підвищення статичного навантаження вагону і маси поїзду.

На вибір типу транспортної складової логістичних систем впливають такі фактори, як: вид вантажу, вартість перевезень, мета транспортування, відстань, якість транспортних шляхів. У сучасних умовах роль транспортного обслуговування визначається не інтересами окремого відправника (одержувача), а оптимальним співвідношенням витрат і прибутку в зазначеному циклі виробництва і споживання, а також у мінімізації загальних логістичних витрат.

Будучи галуззю матеріального виробництва транспорт має свою продукцію - це сам процес переміщення, який характеризується низкою істотних особливостей:

- відсутність речової форми, але водночас, матеріальність за своїм характером, тому що в процесі переміщення затрачаються матеріальні засоби;

- неможливість зберігання і нагромадження, тому транспорт може мати тільки деякий резерв своєї пропускної та провідної здатності для задоволення потреб у транспортних послугах;

- втілення в додаткових транспортних витратах, які пов'язані з переміщенням матеріального потоку.

Процес матеріалоруку в просторі відбувається завдяки транспорту як сукупності технічних засобів з перевезення вантажів [1, с. 173].

У сфері обігу, що поєднує матеріальне виробництво зі споживанням, переміщенням сировинно-матеріальних ресурсів і продуктів їх переробки - промислових і споживчих товарів виконує транспорт загального користування, що являє собою окрему галузь народного господарства. В Україні її очолювало Міністерство транспорту і зв'язку, а зараз Міністерство інфраструктури України [2, с. 102].

Характерною особливістю транспорту загального призначення є те, що він виступає неодмінним учасником будь - якого з логістичних ланцюгів - прямого, ешелонованого або гнучкого, де здійснює ключову функцію фізичного пересування матеріалопотоку від первинних власників до кінцевих споживачів.

Про значення транспорту в постачальницько-збутовій роботі свідчить той факт, що в загальних логістичних витратах підприємств питома вага затрат із транспортування перевищує 50% [2, с. 106].

Транспортна логістика інтегрує в комплексі планування, управління та фізичне транспортування матеріалів, покупних частин, виробів, виробничих відходів у супроводі необхідного для цього інформаційного потоку для мінімізації транспортних витрат та просторово - часової оптимізації [3, с. 156].

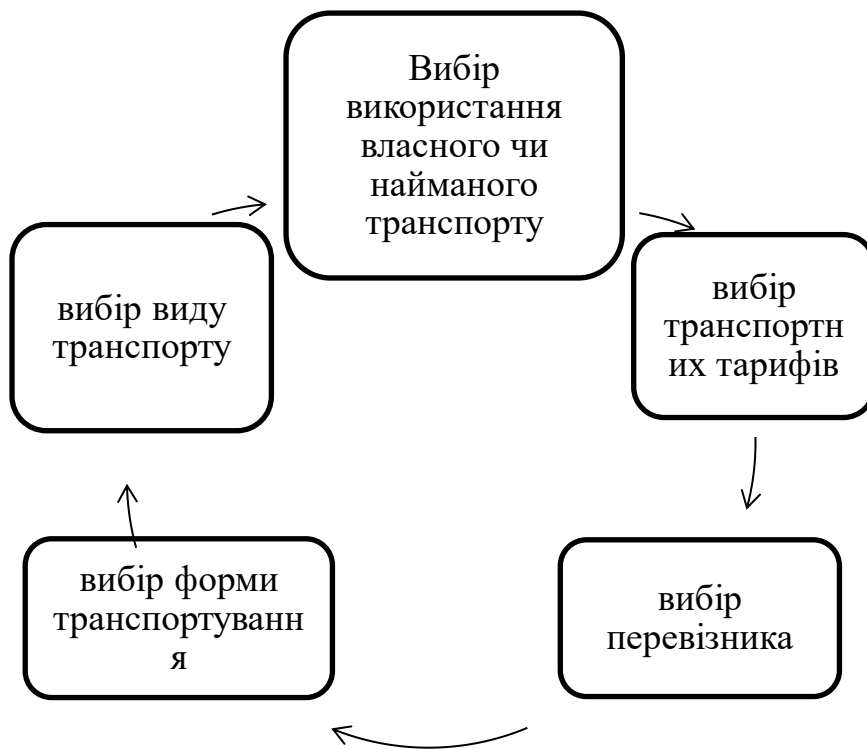

Рисунок 1 - Основні рішення транспортної логістики

Під час прийняття рішення щодо вибору власного чи найманого транспорту слід зважати на такі чинники: інвестування в обладнання, що включає вартість втрачених можливостей, ризик фізичних втрат і зношення майна; прямі експлуатаційні витрати на водіїв, обслуговування та паливо; податки за використання доріг та оплата реєстрації; інвестування у приміщення та витрати на їх технічне обслуговування, зберігання обладнання і пального; втрати на працюючий персонал для відправки, обслуговування та нагляду; адміністративні витрати [4, с. 99].

Досвід економічно розвинутих країн світу показує, що одним з важливих напрямів застосування маркетингу у сфері транспорту є комплексне транспортне обслуговування, яке за концепцією багаторівневості послуги включає власне переміщення в якості основної послуги, вантажні операції як допоміжні послуги та супутні послуги – інформаційні, складські, митні тощо. Разом вони складають сукупний транспортний продукт (рис. 2).

Рисунок 2 - Складові транспортного обслуговування

В умовах ринку для забезпечення прибуткової діяльності транспортні організації повинні намагатися максимально задовольнити вимоги своїх споживачів, які полягають передусім у надійності, своєчасності, безпеці, економічності перевезень. Найбільшого значення для споживачів у розвитку цього процесу набувають питання підвищення корисності наданих транспортних послуг і зниження витрат на їх придбання. При цьому важливим є постійне підвищення якості послуг, що надаються транспортною компанією. Світовий досвід показує, що саме у системах з розвинутими ринковими відносинами, в умовах гострої конкуренції, виявляються фактори, які роблять якість умовою виживання компаній та критерієм результативності їх господарської діяльності.

Транспортна логістика вирішує комплекс завдань з організації переміщення вантажів транспортом загального користування.

Крім виду транспорту, сьогодні важливе значення має вибір типу транспортування або транспортної складової логістичних систем. Вибір здійснюють за відповідними критеріями, наведеними у таблиці 1[5, с. 397].

Таблиця 1 - Оцінка виду транспорту за різними критеріями

Вид транспорту	Критерії оцінки					
	Швидкість доставки	Частота відправлень	надійність	Здатність перевезити різноманітні вантажі	Доступність	Вартість перевезення
Залізничний	3	4	3	2	2	3
Водний	4	5	4	4	4	1
Автомобільний	2	2	2	1	1	4
Трубопровідний	5	1	1	5	5	2
Повітряний	1	3	5	3	3	5

Здійснюючи вибір форми транспортування товарів визначаються з термінальної системою, розрізняють:

Юнімодальна система - одновидова система, що передбачає участь автомобільного транспорту, який забезпечує поставку вантажів «від дверей до дверей»[2, с. 230]. Не зважаючи на доступність та поширення цієї системи, вона ускладнена за рахунок експлуатації автомашин та автопоїздивізної вантажопідйомності на етапах підбору вантажів, формування великих відправок, особливо в умовах термінальної системи.

Інтермодальна система передбачає доставку вантажів деякими видами транспорту за єдиним перевізним документом із переданням вантажів у пунктах перевантаження з одного виду транспорту на інший без участі вантажовласника.

При створенні мережі мультимодальних перевезень найбільше значення надається створенню терміналів нових типів з новими функціями. Залежно від типу перевезень визначається тип терміналу, його організаційна структура, функції та місце в транспортній мережі.

Висновки

Враховуючи все вищесказане, до ключових параметрів якості транспортних послуг відносяться: прийнятна вартість доставки вантажу одержувачеві; надійність перевезень і можливість доставки за вимогою; гарантовані строки та тривалість доставки вантажу; забезпечення зберігання вантажу; швидкість доставки вантажу; ступінь доступності та гнучкості обслуговування; сервіс при оформленні, прийомі до перевезення та здаванні вантажу; інформаційна підтримка учасників транспортного процесу; стан інфраструктури транспортної організації.

Особливість і складність перевізного процесу визначають специфіку маркетингового забезпечення якості обслуговування споживачів транспортними організаціями, обумовлюють необхідність використання інструментів логістики, яка дозволяє стандартизувати й оптимізувати параметри якості транспортної послуги. Предметом логістики виступають потоки, що створюються рухом і трансформацією товарів, людей, інформації, фінансів тощо у процесі бізнес-підприємництва і сприймаються як одне ціле. Логістичний підхід означає системність, цілісність, оптимізацію сумарних витрат, єдність проектування та реалізації проектів.

Однією з головних переваг логістичного управління є підвищення рівня транспортного обслуговування, що досягається в результаті злагодженого виконання комплексу робіт, пов'язаних з постачанням, збутом і перевезенням продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тридід О.М., Азаренкова Г.М., Мішина С.В., Борисенко І.І. Логістика. Навчальний посібник. К.: Знання, 2017. 566 с.

2. Боковець В.В., Швед В.В. Управління логістичними системами. Навчальний посібник. Вінниця:, 2014. 320 с.

3. Крикавський С.В., Чухрай Н.І., Чернописька Н.В. Логістика: компендіум і практикум. Навчальний посібник. К.: Кондор. 2015 р. 340 с.

4. Дрьомін М.С. Аналіз ринку вантажних перевезень // *Управління організацією: регіональні аспекти*. Матеріали X міжнар. наук.-практ. конф. 12-13 квітня 2018 р. / за ред. В.Г. Герасимчука. – К.: ІВЦ, Видавництво “Політехніка”, 2018. С. 99-100.

5. Дрьомін М.С. Інтеграція учасників транспортного процесу: форми взаємодії і фактори успіху // *Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Спец. вип. Сучасні проблеми теорії і практики маркетингу*. К.:КНЕУ, 2019.С. 394-402.

Жупан Дмитро Володимирович – студент групи Л-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: dima2003gd@gmail.com

Боковець Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Zhupan Dmytro – student of group L-20b, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: dima2003gd@gmail.com

Bokovets Viktoriia– Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, e-mail: bokovets.v@ukr.net